

PETRU VULCAN

(1869-1922)

Scriitorul, publicistul, animatorul cultural Petru Vulcan, unul dintre pionierii culturii românești din Dobrogea, merită a fi evocat cu căldură și recunoștință, pentru ceea ce a făcut pe tărâm spiritual în orașul maritim cel mai important al Țării. Era de sorginte aromân, numele său adevărat fiind Petru Ghinu. S-a născut în Bitolia, zonă populată de aromâni sau vlahi, din Macedonia, la 25 iunie 1869, fiind fiu al lui Dimitrie Ghinu și al Mariei Darvinga. Își începe studiile în ținutul natal, printre aromânii ce-și păstrau cu strășnicie limba, obiceiurile din străbuni, îndeletnicirile tradiționale. Dornic de carte, părintii îl trimit în 1880, la rude, în România. Aici, urmează gimnaziul din Turnu Severin, după care devine elev al Liceului din Craiova. În cetatea Băniei, viitorul publicist și scriitor îl are printre profesori pe Mihail Strajanu, iar printre colegi, pe Traian Demetrescu (Tradem). După bacalaureatul luat în 1891, face Facultatea de Drept din București. Este colaborator la revista „Familia” din Oradea, legând peste ani o trainică amicizie cu directorul acesteia,

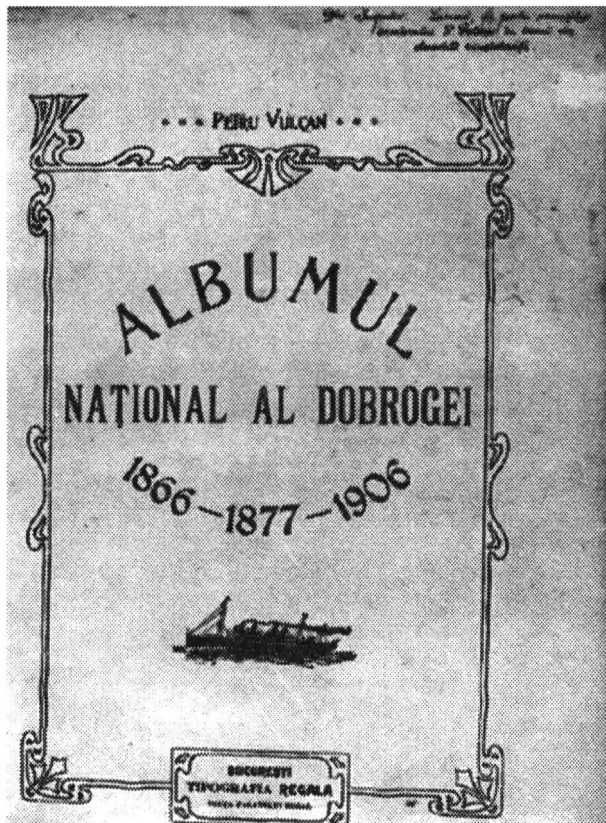
PETRU VULCAN

Iosif Vulcan. Funcționar în București, colaborează la „Lumea nouă”, „Adevărul ilustrat”, „Românul”, „Epoca”, „Povestea vorbeii”, precum și la „Frățilia” și alte publicații aromâne. O activitate rodnică va desfășura la Constanța, unde este numit șef de birou la Prefectură. În orașul de pe malul mării se va afirma ca un intelectual de prestigiu. Este fondatorul primei reviste culturale din Dobrogea, „Ovidiu” și al cercului literar și științific cu același nume-simbol al latinității noastre. În paginile revistei, care a apărut în 88 de numere, între 15.IX.1898 și 30.VII.1910, Grigore Tocilescu și-a publicat serialul „Monumentul triumfal de la Adamklisi”, M.D.Ionescu (Marin Ionescu-Dobrogianu) serialul de articole „Din geografia Dobrogei”, alte colaborări importante fiind semnate de Nicolae Iorga, I.Petrovici, G.Dem.Teodorescu, Marcu Beza, N.Batzaria ș.a. Petru Vulcan, împreună cu colaboratorul său apropiat, actorul și dirijorul C.P.Demetrescu (Cassius) au știut să atragă în jurul revistei și în cadrul Cercului „Ovidiu” personalități marcante ca: I.L.Caragiale, Spiru Haret, N.Iorga, Ioan Kalinderu, George Murnu, V.A.Urechia etc., mai toți ținând conferințe la Constanța, în cadrul spectacolelor cu public organizate de Cerc. Între colaboratorii literari ai revistei s-au numărat nume cunoscute în epocă precum Corneliu Moldovanu, Dimitrie Nanu, G.Tutoveanu, Ion Gorun, acestora

adăugându-li-se tineri debutanți de autentic talent ca Nuși Tulliu sau Eleonora I. Predescu-Nour, denumită de P. Vulcan o „Ada Negri a Dobrogei”. P. Vulcan este și fondatorul primei biblioteci publice la Constanța, Biblioteca Universală „Ovidiu”, lăsată moștenire urbei, împreună cu imobilul respectiv din centrul orașului. A întreținut relații cordiale cu Cercul literar „Ovidio” din Sulmona. În revista condusă de el, P. Vulcan a publicat articole, poezii și chiar un fragment de roman, folosind și pseudonime ca Don Pedro, Picurarlu de la Pind, Vul-Pe. De altfel, el a tipărit mai multe cărți ambiționând să fie un scriitor total: poet, prozator, dramaturg, eseist. De la primul său volum de versuri, „Zori” (1889) la „Bucăți alese” (1920) desfășoară o strădanie meritorie, chiar dacă modestă, ca rezultate. Epoca literară însăși avea un caracter patriarhal și bucolic, o anume tentă de provincialism, care i-a marcat pe mulți alții. Pe de altă parte, P. Vulcan evocă în română sau în graiul aromân, în volume de versuri ca „Limba iubirei” (1892), „Pontice” (1898) sau „Lilice de la Pind” trecutul de tradiții pastorale și cărvănărești ale strămoșilor săi, cu sficiuni sau accente patetice, cu stângăcii chiar, dar într-o notă de autenticitate care-l absolvă de furcile caudine ale criticii. Prozele lui au conținut autobiografic („Dragomir”, „Icoane de viață”), evocă imagini și aspecte etnografice („Armâna”), ori descriu moravuri contemporane, ca în fragmentul de roman „Mizerabilii noștri”.

Sunt multe aspectele pe care le-a îmbrățișat, cu sânguință, întrepridul Petru Vulcan. Astfel, din 1897, vreme de zece ani, a fost director literar al publicației bucureștene „Revista Poporului”, fondată încă din 1893 de Al. Spiru, care era și proprietarul acesteia. Prezența lui Petru Vulcan ca director literar al acestui periodic din capitala Țării, nu însemna doar confirmarea meritelor sale, ori nevoia de a se „lansa” el însuși în cadrul național, ci, credem, răsfoind paginile ei îngălbenite de vreme, o ilustrare a devoțiunii sale față de ceilalți. Căci, în numerele „Revistei Poporului” regăsim multe din condeiele lansate de Petru Vulcan în revista „Ovidiu”: Nuși Tulliu, Eleonora Predescu-Nour, Florian Becescu, N. Varone, M. A. Renert, Al. St. Vernescu ș.a. În treacăt fie spus, dacă poetul Nuși Tulliu nu a rămas un nume uitat prin reviste, ci este autor al mai multor cărți, unele editate în străinătate, deci bucurându-se de o circulație remarcabilă, volumele sale putând fi consultate în biblioteci din numeroase orașe și țări, poeta Eleonora Predescu-Nour merită, după atâta vreme, un gest reparator, de a i se aduna poeziile risipite prin reviste, într-un volum (a mai publicat în „Dobrogea ilustrată”, „Noua revistă a Dobrogei”, „Cronica literară” etc.).

Revenind la Petru Vulcan, el este inițiatorul primelor Almanahuri și Albume din această parte a țării. În 1900, împreună cu dr. Tașcu Sunda, T. G. Dabo, Nicolae Tacit, a elaborat și tipărit, la Tip. Aurora din Constanța, un „Almanah macedo-român”, în 160 pagini, care rămâne, cronologic vorbind, prima publicație de acest gen din Dobrogea. Subintitulat: „Pentru știință, literatură și cultura poporului macedo-român”, rostul lui a fost, desigur, să contribuie la luminarea fraților aromâni din țările balcanice. Că Almanahul s-a bucurat de succes, ni-l confirmă faptul că a fost continuat cu alte două, cu același titlu, unul în 1901-1902, în 184 pagini, celălalt în 1903, în 102 pagini, acestea fiind tipărite în condiții grafice mai elegante, la București. Firește, aceste Almanahuri sunt azi de interes documentar, prin datele ce le conțin, ca și prin ilustrațiile lor. Ele sunt, însă, **rarity**, puțin cunoscute, existente în câte un exemplar, în marile biblioteci. O lucrare elaborată și tipărită de Petru Vulcan, de data aceasta de unul singur, și care este rară ca și Almanahurile descrise mai sus, nesemnaltă de bibliografia adnotată și comentată „Presa dobrogeană” (B. J. C., 1985), este: „Albumul național al Dobrogei. 1866-1877-1906”, editat la Tipografia Regală din București, în anul Jubileului de 40 de ani al domniei regelui Carol I. Vom face o succintă descriere a lui, după exemplarul aflat în posesia noastră. Articolul introductiv subliniază că motivele „puternice de inspirațiune fericită pentru geniul

românismului de pretutindeni” au fost aniversarea „celui de al 40-lea an de domnie glorioasă a M.S.Regelui Carol I al României”, cât și împlinirea a „1800 de ani de la colonizarea Daciei de Divul Împărat Marcu Ulpiu Traian”, consemnând apoi participarea Dobrogei la Expoziția Națională de la București, ilustrând progresele în toate planurile înregistrate de provincia transdunăreană după revenirea ei între fruntariile legitime ale Țării. Urmează un articol despre Mircea cel Bătrân, semnificativ și necesar, prin care Dobrogea este atestată ca parte integrantă a Țării Românești. După prezentarea familiei regale, numeroase articole, cu ilustrațiile aferente fiecăruia, înfățișează notabilitățile celor două județe, Constanța și Tulcea, de-a lungul anilor (Remus Opreanu, Luca Ionescu, Scarlat Vârnav, Constantin Pariano, Paul

Stătescu), o serie de generali și colonei (inclusiv col.M.Capsa, prefectul de atunci al jud.Constanța), primarii principalelor localități (începând cu Ioan Bănescu), marii proprietari rurali, comercianți, industriași, un loc important avându-l în economia lucrării personalitățile culturale, religioase, etnice. Printre personalități îi regăsim pe Ioan N.Roman, președintele secției Constanța a Ligii Culturale, poet, publicist remarcabil, pe Virgil Andronescu, directorul Liceului particular din Constanța, pe doctorul Nicolae Marinescu-Sadoveanu, pe vestitul oculist Ibraim Themo, pe T.G.Dabo, președintele Societății de cultură și binefacere a românilor macedoneni, pe editorul și librarul Grigore M.Grigoriu, pe președintele Societății veteranilor Ștefan Georgescu, pe frații Mihail și Vasile Cotta, comercianți și filantropi, mulți alții. Se înțelege că acest Album oferă informații interesante și ilustrații greu de găsit. În volum figurează și câteva reproduceri după xilografuri realizate de artistul plastic Marius Bunescu, aflător mulți ani în Constanța dinaintea primului război mondial, secretar al Cercului și revistei „Cultura” (condusă de C.P.Demetrescu): „Columna Traiană”, „Mircea cel Bătrân”, vignete, coperta însăși. Acestui artist, Petru Vulcan îi consacră un articol elogios în finalul Albumului, din care spicuim: „Specialist în xilografie, s-a remarcat prin lucrări (precum): coperta revistei **Cultura**, **Farul**, Timbru de binefacere al Cercului Cultura, Timbrul jubiliar de 40 de ani de domnie ai M.S.Regelui Carol I, în fine, executarea copertei Albumului Dobrogei (...), portretul lui Mircea cel Bătrân (etc.)”... „Aducându-i mulțumită publică și felicitări sincere, ne adresăm celor puternici: nu e păcat că asemenea talente, menite să devie fala neamului, să se piardă în necunoscut din cauza lipsei de mijloace? Firește, avem și noi milionarii noștri, de aceea ne

doare inima când nu contribuie cu obolul lor la cultivarea talentelor”. Deși Petru Vulcan nu se referă și la picturile de mare valoare ale lui Marius Bunesu, ne aflăm abia în anul 1906, când artistul făcuse puține tablouri, subliniem ajutorul real acordat, propulsându-l pe artist, prin Timbrul jubiliar, în atenția înaltelor foruri, și insistând, prin apelul amar adresat potențailor vremii, ca acesta să fie ajutat. Și norocul va surâde artistului care, din 1906, chiar, va pleca la studii la München, revenind verile...

În finalul acestor însemnări despre Petru Vulcan, trebuie să arătăm că el nu a încetat niciodată să scrie, să afirme ideile și valorile românești, și că a fost fericit să apuce bucuria Țării întregite de după primul război mondial. S-a stins din viață la 5 februarie 1922, în orașul pe care l-a iubit și slujit cu credință, Constanța, unde nu mai vedem azi, din păcate, manifestările vibrante pe care le-a organizat el, și după el, atâția alți intelectuali de prestigiu.